

ԲԱՅԱՅԱՅՏԵՆՔ ԿԵՆԴԱՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԻ ԳԱՂՏՆԻՔՆԵՐԸ

ԻՆՉՈ՞Ւ ԵՂԵՆԻՆ ՄՇՏԱԴԱԼԱՐ Է

Աշնան գալուստն այն, շատ մը ծառեր տերեւաթափ կ'ըլլան: Սակայն եղեւնին, գորյաճախ մենք տոնածառ կը կոչենք, ամբողջ տարին կանաչ է: Պատահական չէ, որ այդ փշոտ անտառային գեղեցկուհին մասին ժողովուրդը կ'ըսէ. «Գարնան եւ ձմրան՝ միեւնոյն գոյնով, մշտադալար եղեւնի»:

Եղեւնին փուշերը, ձեւափոխուած տերեւներ են: Անոնք այնքան շատ ու փոքր են որ եթէ ծառը ուզէ թափել, ամբողջ գարունը չէր բաւեր, որ սորերը աճէին:

Իրականութեան մէջ եղեւնին կը փոխէ իր փուշերը, բայց միայն այն ժամանակ: Երբ ծառը փուշերու փոփոխութեան կարիքը ունի, առանց նկատի առնելու տարուան եղանակը: Փոփոխութիւնը շատ դանդաղ ու աննկատ կ'ընթանայ, բոլոր փուշերը ամբողջութեամբ վերականգնելու համար մօտաւորապէս 9 տարի կը տեւէ:

Եւ այսպէս եղեւնին իր կանաչ զգեստով ամբողջ տարին մեզ կ'ուրախացնէ:

Վնասակար թրթուրները

Թրթուրները թիթեռնիկի անթեւ ձագերն են, որոնք որդերու կը նմանին: Անոնք մեծ վնաս կը հասցնեն ծառերուն՝ ուտելով անոնց տերեւները, կրծելով ծաղիկները եւ ոչնչացնելով դեռ չհասունցած պտուղները: Թրթուրները կրնան նոյնիսկ ոչնչացնել ծառը ամբողջութեամբ: Վնասակար թրթուրներուն դէմ պայքարը եթէ ճիշդ ժամանակին չըլլայ, ծառը առանց բերքի կրնայ մնալ նաեւ յաջորդ տարին, որովհետեւ ազահ թրթուրները շատ կը սիրեն վայելել կոկոնները:

Կարգ մը թրթուրներ թունաւոր են: Անոնք մաշկի կարմրութիւն եւ ուժեղ ցաւ կը պատճառեն:

Ութտանիին երեք սիրտերը

Ութտանիներ մեր մոլորակի ծովերուն ու ովկիանոսներուն ամենազարմանալի բնակիչներն են: Նախ՝ ասոնք անողնաշար կենդանիներու մէջ ամենախելացիներն են: Եւ երկրորդ՝ այս փափկամորթները 3 սիրտ ունին: Գլխաւոր սիրտը, ութտանիին մարմնին մէջ արիւնը կը տարածէ, իսկ միւս սիրտերը՝ խոփկաւորները, արիւնը կը մղեն խոփկներու մէջ, որոնցմով կը շնչէ ութտանին:

ԹԻՒՔ ՊԱՏՐԱՍՏԵՐ՝ ՈՒԹԱ ԿԱՐԵԱՆ-ՏԻՔՄԻՔԵԱՆ
ՆԿԱՐԱԶԱՐՈՒՄԸ՝ ՈԱՅՖԻ ՔԵՇՈՒՇԵԱՆ

ՆԱՄԱԿՆԵՐ

Շատ սիրելի՛ Կաղանդ Պապա,
Արդեն Նոր Տարին կը մօտենայ եւ ամեն տարուան պէս մեծ կարօտով եւ անհամբեր կը սպասենք քեզի: Կը խնդրեմ, որ այս տարի խոշոր տոպրակիդ մէջ լեցնես սեր, առողջութիւն, ուրախութիւն եւ խաղաղութիւն, նաեւ կը փափաքիմ, որ բոլոր փոքրիկները ապրին ուրախ, եւ ունենան անհոգ մանկութիւն:

Ես գիտեմ, որ ինձի եւ բոլոր ընկեր-ընկերուհիներուս գեղեցիկ նուէրներով պիտի ուրախացնես:

**Քեզի մեծ ուրախութեամբ եւ անհամբեր սպասող՝
Նշան Գազանճեան
Դ. կարգ
Ազգ. Միացեալ Վարժարան (Հալէպ)**

Սիրելի՛ Կաղանդ Պապա,
Ես քեզ չափազանց կարօտեցած եմ: Ամեն տարի կ'ուզեմ քեզ տեսնել, հետեւաբար մի՛ ուշանար հաճիս: Գիտե՞ս, Կաղանդ Պապա, ես աշխատասեր աշակերտ եմ, դասերս շատ լաւ կը պատրաստեմ եւ շատ լաւ նիշեր կը ստանամ: Այս տարի կը փափաքիմ, որ նախընտրած նուէրդ բերես ինձի եւ ես շատ մեծ ուրախութեամբ պիտի ընդունիմ զայն, որովհետեւ այս տարի կարելոր բան մը պիտի խնդրեմ քեզմէ: Բոլոր աշխարհի պզտիկներուն խելք եւ շնորհք բերես, նաեւ՝ ինձի: Կը խոստանամ մնալ բարի եւ աշխատասեր տղայ մը:

**Սիրով՝
Մովսէս Նալպանտեան
Դ. կարգ
Ազգ. Միացեալ Վարժարան (Հալէպ)**

Մեր շատ սիրելի՛ Կաղանդ Պապա,
Ահաւասիկ կրկին մօտեցաւ գալը, շատ ուրախ եմ որ պիտի տեսնեմ քեզ: Ես առաջին դասարան եմ այս տարի, բաւական սորվեցայ հայերէն կարդալ եւ գրել:

Այս տարի քեզմէ շատ նուէրներ չեմ ուզեր, միայն կ'ուզեմ շունիկի նկարով գազակ, որովհետեւ ես շատ կը սիրեմ շունիկները:
Շատ շնորհակալ եմ Կաղանդ Պապա:

**Հուրիկ Քիւլլիքեան
Ա. կարգ
Ազգ. Միացեալ Վարժարան (Դամասկոս)**

Սիրելի՛ Կաղանդ Պապա,
Այս տարի 2020 տարեկան պիտի ըլլաս, ես ալ տարի մը եւս պիտի մեծնամ: Ամեն տարի մեզի խաղալիքներով կ'ուրախացնես, բայց այս տարի քեզմէ կը խնդրեմ, որ տոպրակիդ մէջ լեցնես սեր, ուրախութիւն, առողջութիւն, խաղաղութիւն աշխարհիս եւ անշուշտ չմոռնաս փոքրիկներուն խաղալիքները:

Քեզի կարօտով կը սպասենք: Մնաս միշտ առողջ ու առատաձեռն եւ այցելես մեզի ամեն տարի:

**Քեզ շատ սիրով՝
Յակոբ Մարկոսեան
Ե. կարգ
Ազգ. Միացեալ Վարժարան (Հալէպ)**

ՆԱՄԱԿ՝ ՄԱՆԿՈՒԹԵԱՆՍ ԱՌԱՍՊԵԼԱԿԱՆ ՀԵՐՈՍԻՆ

Սիրելի՛ Կաղանդ Պապա,
Անհամբեր եւ կարօտով կը սպասեմ Կաղանդին: Մեզի համար տօնական օրերը ուրախութեան օրեր են: Հարագատներով Կաղանդի լուսաւոր ծառին շուրջ համախումբուելու, պարելու, երգելու եւ բարի մաղթանքներ փոխանակելու:

Ես ութերորդ դասարանի աշակերտուհի եմ, այլեւս Նոր հագուստներն ու նուէրները չեն ուրախացնելու զիս: Կ'երագեմ ունենալ ապագայ մը, որ կը նմանի ծնողներուս պատմած խաղաղ անցեալին:

Մենք անհոգ մանկութիւն չունեցող սերունդ մըն ենք, որ ապրեցաւ պատերազմի դժուար տարիներ, վախով զգուշութեամբ եւ լարուածութեամբ անցընելով տօնական օրերը: Մեր երագն է ունենալ անհոգ պատանեկութիւն եւ երիտասարդութիւն:

Իմ սիրելի՛ հերոս,
Կը մաղթեմ, որ 2020 տարին ըլլայ խաղաղութեան, համերաշխութեան եւ սիրոյ տարի, վերջ դրուի ատելութեան ու նենգութեան, որոնք բոլոր չարիքներուն աղբիւրն են: Լիայոյս եմ, որ պիտի դառնաս մեր ներկայի առասպելական հերոսը, սեր սփռելով համայն աշխարհին:

**Քեզ անհամբեր սպասող՝ Արեգ Շանթ Պետրոսեան
Ը. կարգ
Ազգային Միացեալ Միջնակարգ վարժարան (Գամիշլի)**

ՇՆՈՐՀԱՒՈՐ ՆՈՐ ՏԱՐԻ ԵՒ ՍՈՒՐԲ ԾՆՈՒՆԴ

Գիտե՞ք, սիրելիներ, թէ տարուան ամենէն ուրախ եւ երջանիկ պահը, որ կ'ապրիմ, կաղանդի գիշերն է, որովհետեւ գողտրիկ տիպարով կը յայտնուի մեր սիրելի Կաղանդ Պապան: Ան իր կոր քամակին շալկած նուէրներու խոշոր տոպրակը, կը շրջի բոլոր մանուկներուն տուները գեղեցիկ նուէրներ բաշխելով անոնց:

Շնորհակալ ենք, սիրելի՛ Կաղանդ Պապա, առատաձեռնութեանդ համար, որ կը մտածես ուրախացնել աշխարհի բոլոր մանուկները:

**Անհամբեր քեզ կը սպասենք:
Ճորճ Խալիլ
Չ. կարգ
Ազգ. Միացեալ Վարժարան (Դամասկոս)**

ՔԻՉ ՄԸ ՓՈԽԵՆՔ

Վստահաբար արդեն իսկ յարդարած ու զետեղած էք Նոր տարուան տօնածառը, բայց մեծ է թիւը նաեւ անոնց, որոնք ձանձրացած են աւանդական տօնածառէն՝ ըլլայ անիկա իսկական թէ արհեստական եւ կը փնտռեն Նոր գաղափար մը:

Ստորեւ կը ներկայացնենք տարբեր տեսակի տօնածառեր, որոնք դուք կրնաք պատրաստել: Ի՛նչ ալ ըլլայ ձեր ընտրութիւնը կը բաւէ, որ զայն իրագործած ըլլաք ձեր ձեռքերով եւ ձեր սրտով, նաեւ՝ տնեցիներուն ճաշակին յարմարողը եւ տան ընդհանուր յարդարանքին վայելող:

Այս տօնածառերուն մէկ մասը կը կարօտի խաւաքարտի, փայտեայ կառոյցի (ատաղձագործին օգնութեամբ), էլեկտրական պսպղուն լոյսերու եւ կամ մանր-մունր գեղօրներու:

Ա.- Պատին վրայ հաստատեցէ՛ք տարբեր չափի եւ կանաչի տարբեր երանգի թուղթեր: Մատիտով մը գծեցէ՛ք տօնածառի մը շրջաստուերը, ապա տօնածառի յատուկ պսպղուն լոյսերով զարդարեցէք զայն: Կատարին զետեղեցէ՛ք ոսկեայ կամ արծաթեայ աստղ մը:

Բ.- Ընտրեցէ՛ք միագոյն (ճերմակ, կարմիր, ոսկեգոյն, կանաչ), տարբեր չափի նամակի պահարաններ եւ զանոնք եռանկիւնաձեւ (տօնածառի ձեւով) փակցուցէք պատին կամ դրան վրայ:

Իւրաքանչիւրին մէջ կրնաք զետեղել բարեմաղթութիւններու բացիկ մը եւ Նոր տարուան գիշերը բաժնել ներկաներուն:

Գ.- Կարմիր լայն ժապաւենով պատին վրայ կազմեցէ՛ք տօնածառի մը շրջաստուերը: Ապա չորս շարք հորիզոնական ժապաւեն հաստատեցէք եւ անոնցմէ կախեցէ՛ք կարմիր եւ արծաթագոյն տօնածառի զարդեր (նախապատուութիւնը տուէք թէթեւ տեսակներուն):

Դ.- Տունէն հաւաքեցէ՛ք այն, ինչ որ գտնէք՝ մանր գեղօրներ, «փորթըլ»ներ, Կաղանդի զարդարանքներ, պզտիկ շորջանակներ եւ այլն... Ապա երկերես խեժերիզով կամ յատուկ կաշուն կաւով հաստատեցէք հիւրասենեակին կամ նստասենեակին դրան վրայ՝ տօնածառի պատրանք ստեղծելով:

Ե.- Ատաղձագործը թող շինէ տօնածառի ձեւով խաչաձեւ կառոյց մը եւ զայն ճերմակ թող ներկէ: Տուն բերելէ ետք զայն հաստատեցէք գեղեցիկ կողովի մը մէջ եւ զարդարեցէք ճերմակ աստղերով, սրտիկներով եւ ձիւնի փաթիլներով:

ԱՅԴ ԿԱՂԱՆԴ

Պարզ Կաղանդ մը չէր: Չարմանալի իրարանցում մը կար տան մէջ: Բոլորս կը սպասէինք մեր նոր հիւրը, որ կ'ուշանար:

Մէկ օր առաջ հայրս ու մայրս կայարան գացին հիւրը բերելու: Եւ վերջապէս վերադարձան: Հայրս մուտքէն զանգ տուաւ, թէ վեր կ'ելլեն: Այդպէս վարուելու սովորութիւն չունէր: Մենք աստիճաններուն վրայ շարուած՝ կազմ ու պատրաստ կը սպասէինք, անձկութեամբ, տեսնելու մեր հիւրը, որուն ով ըլլալը տակաւին չէի գիտեր:

Ահա երեւցաւ մայրս: Հիւրը անոր գրկին մէջ էր, փաթառուած ճերմակ լաթերով: Կը քնանար խոր-խոր: Յոգնած էր, որովհետեւ դժուար ճամբորդութենէ մը նոր հասած էր:

Կարելոր հարցում մը ծագեցաւ միտքիս մէջ: Երկչոտութեամբ մօտեցայ մօրս ու ըսի.

- Մայրի՛կ, ասի տղա՞յ է, թէ աղջիկ:

- Տղաս, ասի չէ, ան քու քոյրիկդ է:

Նոր քոյրս: Այդ արտայայտութիւնը ծանր հնչեց լսողութեանս: Չէ՞ որ երկու քոյր ունէի, հատ մըն ալ նո՛ր... Օ, շատ եղան...

- Ինչո՞ւ տղայ չէ...

- Այդպէս դրկեց Կաղանդ Պապան...

- Լաւ, չէ՞նք կրնար փոխել...

- Ո՛չ, աղջիկներն ալ լաւ են:

- Դուք խոստացած էիք, որ տղայ պիտի ըլլայ:

Անօգուտ էին փորձերս, որ մայրս փոխել տար, նոր հիւրը կամ վերդարձներ եկած տեղը:

Այդ միջոցին նոր քոյրիկը աչքերը բացաւ ու շուարած շուրջը նայեցաւ: Անունը տակաւին չէր որոշուած: Կը կարծէի, որ Կաղանդ Պապան ծնողքիս վրայ կը խնդայ, նոր քոյրիկը ո՛չ տեսնել, ո՛չ լսել, ո՛չ խօսիլ եւ ոչ ալ ժպտալ գիտեր: Ապուշ կտրած էր, ինչ ըսէինք՝ չէր հասկնար:

Ընթրիքի ստած էինք: Նոր Տարին կը սպասէինք: Եկեղեցոյ զանգերը հնչեցին արեւտելով Նոր Տարուան ժամանումը: Բոլորս ոտքի ելանք աղօթելու: Յանկարծ նոր քրոջս զանգն ալ փրթաւ: Մայրս անոր առաջին շորիկը փոխեց Նոր Տարուան առաջին վայրկեանին:

Օրէ օր մտերմացանք Մարիային հետ, որ մեր տան շփացած ու սիրելի աղջիկը եղաւ:

Եւ այժմ չեմ կրնար երեւակայել անցած տարիները առանց անոր ներկայութեան:

Յետոյ քանի անգամ շնորհակալութիւն յայտնած եմ Կաղանդ Պապային նոր քոյրիկին համար եւ մինչեւ օրս կը մաղթեմ, որ նոր եղբայր մըն ալ դրկէ:

